

blandt

Statistisk-økonomisk oversikt over året 1931

Utarbeidet av

Det Statistiske Centralbyrå

Innhold.

Verdensmarkedet	side	3
Norge		11
Pengemarkedet		13
Utenrikshandelen		15
Jordbruket		16
Skogbruket		18
Fiskeriene		19
Industrien		22
Skibsfarten		27
Slutningsbemerkninger		28
 Tabell		
I. Valutakurser og prisnivå		31
II. Penger og kreditt		32
III. Vareomsetningen		35
IV. Arbeidsledighet		36
V. Aktiekurser. Enkelte næringsveier		36
VI. Jordbruk og skogbruk		37
VII. Fiskeri og hvalfangst		40
VIII. Grubedrift og stenindustri		42
IX. Elektro-metallurgisk industri		42
X. Kjemisk og elektro-kjemisk industri		43
XI. Tran- og fettindustri		43
XII. Hermetikkindustri		43
XIII. Sagbruksindustri		44
XIV. Papirindustri		44
XV. Jernindustri		46
XVI. Tekstil-, lær- og skotøiindustri		47
XVII. Brennerier, bryggerier, chokolade- og dropsfabrikker og tobakksindustri		48
XVIII. Skibsfart		49
XIX. Offentlige finanser		50

Statistisk-økonomisk oversikt over året 1931.

Verdensmarkedet.

Ved begynnelsen av året 1931 var det flere tegn som tydet på at den verdenskrise som brøt ut høsten 1929 hadde kulminert. Utviklingen i 1931 har dessverre vist at så ikke har vært tilfelle. Krisen har i årets løp utviklet sig til en kreditto og tillitskrise, som har tatt større omfang enn nogen krise man tidligere kjenner, og ved årets utgang er stillingen internasjonalt sett så alvorlig som den vel kan bli. Slik som forholdene har utviklet sig, vil de økonomiske forholds utvikling herhjemme i ennu høyere grad enn ellers være avhengig av hvordan utviklingen forløper ute i verden, og man har derfor funnet å burde gi utviklingen på verdensmarkedet en forholdsvis bredere plass i oversikten over de økonomiske forhold for dette år.

Vi har i oversiktene for året 1929 og 1930 gjengitt hovedtrekkene i utviklingen av den verdenskrise vi nu er midt oppe i. Utviklingen i begge disse år var tilsynelatende preget av det man kan kalte rent økonomiske krisekjennetegn. De mellomfolkelige og indre politiske forhold hadde ikke direkte ialfall satt sitt preg på krisen. En annen sak er naturligvis den at der var en rekke mellomfolkelige spørsmål som var av den natur at de lett kunde komme til å få stor betydning for krisens videre forløp. Inntil sommeren 1930 kan man imidlertid ikke merke at de direkte øvet innflydelse på krisen.

Young-lånet, som er et utmerket barometer på den mellomfolkelige tillit, kunde på denne tid med en rentefot på 5½ pct. emitteres til en kurs på 90 pct. Heller ikke

utover høsten 1930 kan man — til tross for at de tyske valg kunde ha gitt anledning til det — merke større utslag av politisk mistillits innflydelse på de økonomiske forhold. I slutten av desember kunde et tysk statslån som Dawes-lånet noteres over pari.

Fra nyttår 1931 blev opsigelsene av de korte kreditter som de tyske banker i de foregående år i stor utstrekning hadde mottatt fra utlandet mere almindelige. Men dette beror like meget på en rent økonomisk bedømmelse av stillingen som på de politiske forhold. Hvad nu enn årsaken er, så er tilliten rokkes, og Young-lånet var i slutten av januar allerede nede i 72 pct. Den utenlandske tapning av de tyske banker fortsatte hele første halvår og beløp sig i denne periode til ca. 3500 mill. RM. Den kunde i lang tid foregå uten i særlig grad å påvirke Riksbankens valutareserve, fordi de tyske banker trakk hjem sine utenlandske motfordringer på kort sikt, og fordi den tyske handelsbalanse i denne periode var særlig aktiv.

I slutten av mars (22de) kom forslaget om tollunion mellom Tyskland og Østerrike. Dette virket til å skape sterkt politisk uro, og fra dette tidspunkt taper rentefoten sin betydning som regulator av de mellomfolkelige kapitalbevegelser. Det er den politisk betonte risiko som overtar rollen.

Den utenlandske pågang rammet i første rekke Østerrike, hvor landets største bank, Kredit-Anstalt, allerede 5 mai måtte gi opp og innstille sine betalinger. Denne bankinnstilling var første stormsignal. Opsigelsen av utenlandske kreditter i Tyskland begynte å anta truende former. Men da hjemtrekningen tok tid, kun-

de valutamarkedet i hele mai måned ikke karakteriseres som mere enn fast. Det tyske pengemarked var også relativt uanstrengt med en rentefot ultimo mai på 4,75 pct.

Men i juni måned tar utviklingen for alvor fart. Riksbankens beholdning av gull og utenlandsk valuta, som ved utgangen av mai måned beløp sig til 2 576 mill. RM., sank i løpet av de følgende 20 dager til 1 500 mill. RM. Stillingen var på dette tidspunkt prekær, og Riksbanken hadde planlagt å innføre restriksjoner for valutahandelen. Imidlertid kom 20 juni som bekjent Hoovers moratorieforslag. Det vilde bety en lettelse på 1700 mill. RM. i den tyske betalingsbalanse. Da handelsbalansen hele 1931 hadde vært usedvanlig aktiv, skulde de faktiske forhold på dette tidspunkt tale imot en flukt fra den tyske Riksmark.

Men et regulært betalingsbalanseoverskudd hadde ikke lenger særlig betydning overfor de veldige kapitalvandringer som var satt i gang. Verdensmarkedets flyttende kapital var på flukt bort fra debitorlandene med høi rente og stor risiko og over til kreditorlandene med lav rente, men med større sikkerhet. I alt ble verdier til omrent 3,5 milliarder RM. flyttet over i utenlandsk valuta i løpet av første halvår 1931.

Til tross for at Hoovers aksjon førte til en øieblikkelig kursstigning på verdensbörsene, varte dens innflydelse på det tyske valutamarked bare tre dager. Da fortsatte utstrømningen med stigende fart. Det paradoksale resultat blev at Hoover-moratoriumet, ved å gi tilliten til den tyske kreditt dødsstøtet, bidrog til å skjerpe den tyske krise. Til overmål kom der 3 juli et nytt stormsignal i form av Nord-Wolle-konsernets sammenbrudd. 8 juli var Riksbankens beholdning bare 1 000 mill. RM., til tross for at der var gjort bruk av hjelpekreditter til et beløp av 150 mill. \$ og presset 136 mill. RM. skillemynt i omløp. I alt var de tyske gull- og valutabeholdninger på dette tidspunkt minket

2300 mill. RM. siden slutten av mai. Særlig hårdt var det gått ut over Darmstädter und Nationalbank, som i den samme periode mistet 650 mill. RM. av sine utenlandske innskudd. 13 juli kunde denne bank ikke lenger greie sine forpliktelser og måtte stenge sine dører. Til tross for at innskuddene ble garantert av regjeringen, blev det den næste dag run på alle de øvrige banker. Den tyske regjering så sig da nødsaget til å innføre en tvungen bankferie. Samtidig blev børsene stengt. Derved hadde man faktisk innført moratorium, selv om dette ord ikke ble direkte benyttet.

De utenlandske kreditorer kunde ikke lenger trekke ut sine tilgodehavender, og før bankene atter åpnet, hadde de ved Stillhalt-forhandlingene i Basel forpliktet seg til å la minst 75 pct. av sine kreditter bli stående urørt i Tyskland i seks måneder. Denne overenskomst omfattet kreditter til over 7 milliarder RM. Samtidig blev der innført streng kontroll med all valutaomsetning. Tyskland var derfor på dette tidspunkt igjennem den akutte valutakrise.

Den tyske betalingsinnstilling forplantet imidlertid trykket videre. Det er et karakteristisk trekk for de siste års utvikling i de internasjonale finansforhold at en stadig større del av de mellemfolkelige kredittmidler er anbragt på kort sikt. Man regner nu med en flyttende verdenskapital på ca. 50 milliarder RM. Særlig har kreditorlandene Frankrike og U. S. A. vært lite tilbøyelige til utenlandske langtids-investeringer. Av sine korttids-investeringer har disse land anbragt en stor del ikke direkte, men indirekte over London. I slutten av mars 1931 var der anbragt i London av rent kortsiktige utenlandske midler et beløp av £ 400 mill. Videre var der i midten av juli anbragt 4,6 milliard RM. engelsk kapital i Tyskland. Næsten halvparten av dette beløp var anbragt på kort sikt. Med disse kreditter frosne blev stillingen vanskelig for London, der som verdens finansielle centrum ble utsatt for

pågang fra alle kanter. Den tyske krise førte nemlig til en almindelig valutaredsel. Alle kreditorer såkte å føre sine midler over i hjemlandets valuta.

Det første angrep på pundet hadde man allerede 15 juli, da veldige sterlingsalg i Paris vakte finansverdenens interesse. Gullet strømmet stadig ut av Bank of England. De indrepolitiske forhold og det store budgettunderskuddet bidrog til å øke farten. I begynnelsen av august måtte Bank of England ty til en kreditt på hver £ 25 mill. i Paris og New York. Allerede før utgangen av måneden var imidlertid denne kreditt opbrukt. Den britiske regjering reiste da et 12 måneders statslån på i alt £ 80 mill. i Paris og New York. Men valutatapningen fortsatte i stadig stigende utstrekning. 19 september var også denne støttekredittet opbrukt, og Bank of England's gullbeholdning var redusert til £ 130 mill. Valutatapningen beløp sig bare for de tre siste dager til £ 25 mill. I alt var der i de siste to måneder trukket ut gull og valuta for £ 200 mill. Allikevel regner man med at der på dette tidspunkt gjenstod betydelige beløp i kort-siktige utenlandske midler.

Den britiske regjering grep da til det drastiske skritt å løse Bank of England fra plikten til å innløse sine sedler med gull. Følgen var et øieblikkelig fall i sterlingkursen på over 20 pct. Da storparten av verdenshandelen omsettes i pund sterling, var dette et hårdt slag for den mellomfolkelige handelsforbindelse.

Særlig vanskelig blev stillingen for de land som får en stor del av sine valutatilganger i pund sterling. Av disse land hadde Sverige allerede lenge vært utsatt for et sterkt valutamessig trykk. Stillingen var her meget lik Englands, fordi Sverige hadde finansiert endel av sine 900 mill. kr. store investeringer i Tyskland med utenlandsk kortsiktig kapital. Helt fra oktober 1930 hadde den negative handelsbalanse tåret på Riksbankens valutabeholdning. Ennu i slutten av juni var imidler-

tid denne 295 mill. kr. Men fra dette tidspunkt foregikk en meget sterk tapning. I slutten av september var valutabeholdningen nede i 33 mill. kr., til tross for at der var utført gull til omtrent samme beløp. Riksbanken var dermed satt ut av spillet, og regjeringen måtte 27 september opheve gullinnløsningsplikten.

Samme dag gikk Norge til samme skritt, og 2 dager etter fulgte Danmark. Siden har av europeiske land også Finnland, Portugal og Grekenland gått fra gullstandarden. Av andre land som siden England forlot gullstandarden har måttet gå til samme skritt eller fått sin valuta verdiforringet, har man Britisk India, Egypten, Kanada, Sydafrikanske union, Ecuador, Bolivia og Japan. Av land som allerede før var kommet i valutavanskeligheter kan nevnes Argentina, Brasil, Meksiko, Peru, Uruguay, Venezuela, Spania, Kina, New Zealand og Australia.

Man er således igjen kommet op i alvorlige valutaførstyrrelser av den art man hadde under og etter krigen, og alle de vanskeligheter som følger dermed for verdensøkonomien har meldt sig.

Dette at man igjen har to grupper av land: land med gullvaluta og land med fri valuta vil først og fremst sette sitt preg på prisbevegelsen.

I de første måneder av inneværende år kunde man notere en viss stillstand i den synkende prisbevegelse i England, Tyskland, Frankrike og delvis U. S. A. Board of Trade's engrosprisindeks for England holdt sig uforandret på 106 i månedene februar—april. Den offisielle tyske indeks var også uforandret i de samme måneder. Statistique Générale's indeks for Frankrike var 484 for januar, 482 for februar og mars og igjen 484 for april. Bradstreet's indeks for U. S. A. var uforandret i mars og april, hvorimot den offisielle indeks viser jevn og stadig prisnedgang.

Den antydning til stabilisering av prisbevegelsen man således hadde i vårmå-

nedene er siden brutt. En ny nedgang har satt inn og pågått uavbrutt til og med august. Resultatet er at prisnedgangen i 2net

kriseår gjennemgående er like stor som i første, ja til dels større.

Følgende indekstall viser dette:

		Aug. 1929.	Aug. 1930.	Aug. 1931.
U. S. A.: B. of L. (1926 = 100) . . .		97.7	84.0	70.2
England: B. of Tr. (1913 = 100) . . .		136	118	102
Economist (1913 = 100) . . .		129	105	86
Tyskland: Stat. Reichsamt (1913 = 100)		138	125	110
Frankrike: Stat. Gén. (1913 = 100) . . .		597	538	446
Sverige: Komm. Koll. (1913 = 100) . . .		141	121	109
Danmark: Stat. Dept. (1913 = 100) . . .		150	128	109
Norge: Stat. Centr.b. (1913 = 100) . . .		150	136	120

Efterat pund sterling og en rekke andre valutaer mistet forbindelsen med gullet, har prisbevegelsen vært ujevn. Föl-

gende indekstall viser bevegelsen i gullvalutaland og ikke gullvalutaland:

	1931											
	Aug.	Sept.	Oktober				November				Des.	
			1. uke	2. uke	3. uke	4. uke	1. uke	2. uke	3. uke	4. uke	1. uke	2. uke
Gullvalutaland:												
U. S. A. (Fisher 1926 = 100)	69.3	68.7	68.1	68.1	68.2	68.5	68.3	68.6	68.6	67.8	67.6	67.1
Tyskland (Stat. Reichsamt (1913 = 100))	110	109	107.3	106.7	107.3	107.4	107.3	107.0	106.6	106.2	105.7	104.6
Frankrike (Stat. Gén. juli 1914 = 100) . . .	455	437	429	428	429	423	420	425	424	417		
Ikke gullvalutaland:												
England (Fin. Times 1913 = 100) . . .	87.7	88.0	92.4	93.3	94.1	94.1	95.2	96.2	95.4	95.0	94.5	95.2
Sverige (Sv. Fin. T. 1913 = 100) . . .	96.1	91.9	92.6	93.1	93.8	94.6	96.2	97.9	98.3	99.9	100.3	100.6
Norge (Øk. Revue 1914 = 100) . . .	118.6	122.3	—	121.9	122.2	122.3	—	123.0	—	124.7		

I de land hvis valuta er løsrevet fra gullet er der stigende prisbevegelse.

I gullvalutaland er tendensen fortsatt nedadgående.

Hvordan prisbevegelsen har vært for

nogen av de viktigste varer på verdensmarkedet gir følgende indekstall hentet fra «Affärsvärlden» oplysning om. Det er gullprisnoteringer utregnet i procent av gjennemsnittspriser for 1913:

	12 novbr. 1929.	11 novbr. 1930.	10 novbr. 1931.	8 des. 1931.	Laveste notering i 1931. ¹⁾
Hvete (Winnipeg, nærm. term.) .	141	74	77	67	59 (Sept.)
Rug (New York nr. 2 West) . .	143	55	91	81	51 (Aug.)
Mais (Liverpool, La Plata) . . .	138	66	64	47	47 (Des.)
Bomull (N. Orleans, Middling) .	130	83	52	47	43 (Okt.)
Ull (Bradford, 56's tops) . . .	115	73	63	57	57 (Des.)
Kaffe (Hamburg, lengste term.) .	109	49	57	58	44 (April)
Sukker (fob. i Hamb., granulat.) .	86	63	48	43	43 (Des.)
Kull (Newcastle, D. C. B.) . .	112	88	71	60	60 (Des.)
Jernbjelker (eksp. pris kontinentet)	90	66	53	50	50 (Des.)
Kobber (London standard) . . .	98	65	45	38	38 (Des.)

¹⁾ Månedene er anført i () .

Man merker sig det overordentlig lave nivå som prisen på disse varer er sunket til i 1931. For flere av dem er prisen kommet under halvparten av førkrigsprisen. Lavrekorden nåddes i de siste måneder. I begynnelsen av november var der en del prisstigning for de fleste av disse varer, særlig korn. Siden har prisfallet igjen meldt seg, og nye bunnrekorder er i desember nådd for mais, ull, sukker, kull, jern og kobber.

Av de sparsomme opgaver som foreligger over lagerbeholdninger kan man se at der i den senere tid for nogen varers vedkommende har vært en del avgang i de store beholdningene som i de siste år hadde høpet sig op. Det gjelder bl. a.

hvete, te og petroleum. Beholdningene er dog fremdeles meget store, og for en rekke varer som bomull, kobber, tinn, bly, sink og gummi kan ingen avlastning i lagerbestanden konstateres.

Som det er å vente er produksjonen gått ned i løpet av året. Riktig nok steg produksjonen noget i de første måneder av året i de to hovedland hvor krisen hadde satt inn tidligst, og hvor den hittil hadde gått dypest, nemlig U. S. A. og Tyskland. Der blev fra mange hold satt store forhåpninger til denne opadgående bevegelse, men utviklingen siden har skuffet. Efterfølgende tabell viser totalproduksjonens bevegelse siden 1929 i nogen land hvor produksjonsindeks beregnes.

Produksjonsindeks:

	1929.			1930.				1931.							
	Jan.	April.	Julii.	Jan.	April.	Julii.	Juli 1929— juli 1930.	Jan.	April.	Julii.	Juli 1930— juli 1931.	Aug.	Sept.	Okt.	
							Pct.					Pct.			
U. S. A. (1923/25 = 100) .	117	122	124	104	107	94	÷ 24,2	83	90	83	÷ 11,7	79	76	74	
Frankrike (1928 = 100) . .	107,9	109,4	109,4	113,4	113,4	111,0	+ 1,5	104,7	103,1	97	÷ 12,6	95	94	92	
England (1924 = 100) . .	¹⁾ 108,3	²⁾ 111,0	³⁾ 108,2	¹⁾ 109,6	²⁾ 100,9	³⁾ 90,7	÷ 16,2	¹⁾ 85,1	²⁾ 80,5	³⁾ 81,5	÷ 10,2	-	-	-	
Tyskland (1928 = 100) . .	96,9	108,4	103,4	99,7	92,3	80,6	÷ 22,0	67,8	76,3	71,8	÷ 10,9	66,4	66,5	66,0	
Sverige (1923/24 = 100) . .	¹⁾ 140	²⁾ 136	²⁾ 132	¹⁾ 149	¹⁾ 134	³⁾ 126	÷ 4,5	¹⁾ 122	²⁾ 112	³⁾ 112	÷ 11,1	-	-	-	

¹⁾ 1ste kvartal. ²⁾ 2net kvartal. ³⁾ 3dje kvartal.

En betraktnign av disse tall tyder på at den omtalte produksjonsøkning fra januar til april iår for en del var av sesongmessig art.

Tabellen viser for øvrig at produksjonsnedgangen i annet krisear i alt har vært noget mindre enn foregående år i de land hvor krisen først satte inn. I andre land derimot har nedgangen i siste år vært sterkere enn foregående år.

Et mere koncentrert billede av utviklingen gir en beregning som er foretatt av «Institut für Konjunkturforschung», Berlin. Det har konstruert en månedlig in-

deks for den industrielle verdensproduksjon. Den omfatter 10 land og 77 pct. av totalproduksjonen.

Indeksen, som er korrigert for sesongsvingninger, viser at den industrielle verdensproduksjon nådde sitt høidepunkt i juli 1929 med et indekstall på 112.1 (i forhold til gjennomsnittet for 1928 satt = 100). Med avbrytelse av en svak stigning i de første måneder av 1931 er indeksen falt til 82.7 i juli. Den industrielle produksjon er således i løpet av 2 år gått ned med 26 pct.

Produksjonsmiddelindustri og forbruksvareindustri.

	Juli 1929.	Juli 1930.	1931.				
			Januar.	April.	Juli.	August.	Sept.
<i>Tyskland (1928 = 100).</i>							
Produksjonsmiddelindustri	113,8	78,6	65,9	69,6	66,5	63,4	
Forbruksvareindustri	85,3	84,0	70,8	88,0	81,1	76,3	
Herav: Tekstil	84,1	85,4	78,4	85,6	86,4	84,8	
<i>U. S. A. (1923—25 = 100; sesongsvingninger borteliminert).</i>							
Produksjonsmiddelindustrier:							
Jern og stål	151	93	64	75	59	51	46
Kull	101	86	85	81	66	66	68
Forbruksvareindustrier:							
Automobil	142	75	63	77	60	52	40
Tekstil	118	84	86	98	102	100	100
Sko	120	88	80	109	102	106	96
Matvarer	96	94	93	96	88	88	92
<i>England (1924 = 100).</i>							
Produksjonsmiddelindustrier:							
Jernindustri	114,8	116,4	104,1	85,2	63,2	55,8	49,1
Kull	93,1	93,8	87,8	83,7	88,3	81,4	76,2
Forbruksvareindustrier:							
Tekstil	114,7	94,1	90,6	68,4	79,3	84,8	81,5
Matvarer	110,6	111,8	110,8	109,8	115,8	103,8	118,1

En undersøkelse av produksjonens bevegelse i produksjonsmiddeleid industrier og forbruksvareindustrier (se foranstående tabell) viser at produksjonsökningen i de første måneder av 1931 fant sted i begge grupper, og at tilbakeslaget siden også gjelder begge. En undtagelse herfra danner tekstilindustrien, hvor produksjonen fortsatt har holdt sig opp. Den spesielle årsak hertil må vesentlig være den ualmindelig lave pris på rå

bomull. Også den engelske tekstilindustri er stimulert. Der er stigning fra 1ste til 2net kvartal 1931, mens produksjonen pleier å vise nedgang på den tid av året.

Den nedgang som i det hele tatt har funnet sted i løpet av krisen er gjennemgående meget større for produksjonsmiddelindustrier enn for forbruksvareindustrier.

Den absolutte produksjon i de grunnleggende produksjonsmiddelindustrier, kull og jern, fremgår av følgende tabell:

Månedlig gjennemsnitsproduksjon i 1 000 tonn.

	1929.	1930.	1931.		
			1. kv.	2. kv.	3. kv.
Kull (17 land)	105 951	96 949	90 534	80 659	81 115
Rujern (15 land)	7 865	6 359	4 905	4 907	4 184
Stål (15 land)	9 664	7 600	6 364	6 027	5 187

Produksjonsnedgangen er overordentlig sterkt, og den ser ikke ut til å være stanset. At kullproduksjonen er noget større i 3dje kvartal 1931 enn i 2net kvartal er en sesongmessig foreteelse.

Med den innskrenkede virksomhet er arbeidsløsheten steget sterkt og er nådd op i et antall større enn nogen gang tidligere. I Tyskland, hvor arbeidsledighetsstatistikken er fullstendigst, var der ved utgangen av november 5 057 000 arbeidsledige mot 3 764 000 på samme tid i 1930 og 2 036 000 i 1929. Antallet av forsikrede arbeidsledige i England var ved utgangen av november 2 622 000 mot 2 287 000 i 1930 og 1 326 000 i 1929. For De Forenede Stater foreligger ikke pålitelige opgaver over arbeidsledigheten. En indeks over be-

skjeftigelsen i industrien gir dog inntrykk av hvordan arbeidsløsheten må være steget. Indeks over beskjeftigede antall arbeidere i industrien er sunket fra 103 i september 1929 (1923—25 = 100) til 83 i september 1930 og til 73 i september 1931. Nedgangen på 2 år utgjør således 30 pct.

Antallet av statistisk påviselige arbeidsløse i verden utgjorde ved utgangen av september 1931 ca. 21 millioner. Det er minst 8 millioner flere enn på samme tid 1930.

Kornhøsten. Foreløbige beregninger over høstutbyttet av korn i Nordamerika og Europa (undtatt Russland—USSR) foretatt av Landbruksinstituttet i Rom viser følgende resultat:

	Gi.snitt 1925—29.	1930.	1931.
		Mill. tonn.	
<i>Europa :</i>			
Hvete	27,6	29,5	28,8
Rug	20,4	21,7	17,8
Bygg	12,5	13,4	12,1
Havre	18,1	16,8	17,0
<i>Nordamerika :</i>			
Hvete	34,4	34,6	31,9
Rug	1,5	1,8	1,1
Bygg	8,1	10,2	6,2
Havre	25,1	26,3	22,1

Høsten av hvete, rug og bygg er mindre enn foregående år både i Europa og Nordamerika, og bare for hveten i Europa er høstutbyttet større enn gjennemsnittet for 5-året 1925—29. Høsten av havre er derimot i Europa større enn foregående år. I Nordamerika er den derimot mindre enn i 1930 og mindre enn gjennemsnittet 1925—29. På høstutbyttet i Europa har regnfullt høstvær virket inn. Både mengden og kvaliteten er nedsatt. Nedgangen i Nordamerikas hvetehøst skriver sig hovedsakelig fra sommerhveten, som led sterkt under tørken.

Instituttet i Rom har for hvete også foretatt beregninger over balansen mellom produksjon og efterspørsel. Utførselsoverskuddet i utførselsland er beregnet til 34 mill. tonn, mens innførselsbehovet i land som må kjøpe hvete beregnes til 24 mill. tonn. Der er således et overskudd på 10 mill. tonn etter at innførselslandenes behov er dekket. Dette overskudd var pr. 1 august 1931 beregnet til 15 mill. tonn. På grunn av den forringede hvetehøst er således overskuddet gått adskillig ned.

Verdenshandelen, som gikk sterkt ned i 1930, har fortsatt å gå tilbake i 1931. I denne nedgangsbevegelse var der riktig nok en avbrytelse i første kvartal, men nedgangen er senere fortsatt. Det sier sig selv at kredittkrisen i høy grad har måttet virke på verdenshandelen. Sammen med at kredittkrisen brøt ut begynte man i flere land å øve mere

eller mindre åpenbar kontroll med valuta-handel, noget som også måtte virke til å bremse på verdenshandelen. Efterat England i september oppgav gullstandarden og andre land fulgte England, er spørsmålet om valutadumping igjen blitt aktuelt. Dette har ført til at flere land har tatt forholdsregler mot land med depresert valuta, og samtidig har den proteksjonisme som har gjort sig gjeldende etter krisen i 1929 gitt sig nye utslag. Det viktigste er at England etter valgene i oktober midlertidig har innført næsten prohibitive tollsatser på en rekke artikler. Dette har igjen ført til at andre land har hevet tollsatsene eller innført importrestriksjoner av en eller annen art. I alle land har der mере eller mindre gjort sig gjeldende en tendens til å holde importen ute. Man kan næsten si at landene er grep av importredsel. På den annen side søker landene å opprettholde sin eksport, dels ved at de som i Tyskland opprettholder gullstandarden og tvinger produksjonsomkostningene ned, dels på den måte som i England ved å gå fra gull-innløsningen og derigjennem via valutaens nedgang å øke sin konkurransesevne. Men alle disse forholdsregler fører — hvis de fortsetter — til en innsnevring av verdenshandelen og derigjennem til slutt til en senking av landenes levestandard. Som et eksempel på den nedgang som har funnet sted i handelsomsetningen gjengis følgende tall som viser utenrikshandelen for 10 større land i juni i hvert av de siste 3 år:

	1929. Mill. kr.	1930.		1931.		Nedgang 1929 til 1931 i pct.
		Mill. kr.	Nedgang i pct.	Mill. kr.	Nedgang i pct.	
Innførsel	6 516	5 653	13.2	4 190	25.9	35.7
Utførsel	5 882	4 563	22.4	3 391	25.7	42.4
Total	12 398	10 216	17.6	7 581	25.8	38.9

Der er en nedgang i den samlede utenrikshandel for disse 10 land på henimot 40 pct. for 1929 til 1931. Sikkert over halvparten av denne nedgang skyldes prisnedgang (antagelig ca. 23 pct.), men der blir allikevel tilbake en betydelig nedgang også i de omsatte mengder (antagelig ca.

16 pct.). Man ser for øvrig at nedgangen i utenrikshandelen var betydelig større i annet enn i første krieseår.

Hvordan utenrikshandelen har utviklet sig i Tyskland, England, Frankrike, U. S. A. og de skandinaviske land viser følgende tabell:

Utenrikshandel i de 10 månedene av hvert år.

Land.	Innførsel.					Utførsel.						
	1929.		1930.		1931.	Nedg. fra 1929 til 1931.	1929.		1930.		1931.	Nedg. fra 1929 til 1931.
	Verdi.	Verdi.	Verdi.	Verdi.	Pct.	Verdi.	Verdi.	Verdi.	Verdi.	Pct.	Pct.	
Tyskland (mill. Rm.)	11 259	8 978	20,3	5 754	36,1	48,9	11 271	10 202	9,5	8 112	20,5	28,0
England (mill. £)	913,4	802,0	12,2	649,1	19,1	28,9	608,5	488,4	19,7	325,2	33,4	46,6
Frankrike (mill. frcs.)	48 473	43 765	9,7	36 505	16,6	24,7	41 408	36 163	12,6	26 041	28,0	37,1
U. S. A. (mill. \$)	3 766	2 647	29,7	1 793	32,3	52,4	4 326	3 312	23,4	2 051	38,1	52,6
Sverige (mill. kr.)	1 277	1 239	3,0	1 049	15,3	17,9	1 294	1 150	11,1	794	31,0	38,6
Danmark (mill. kr.)	1 401	1 380	1,5	1 142	17,2	18,5	1 337	1 286	3,8	1 054	18,0	20,2
Norge (mill. kr.)	891	899	1 0,9	1 694	1 22,8	1 22,1	633	586	7,4	1 369	1 37,0	1 11,7

¹ Tallene er sterkt påvirket av lockout i industrien.

Man ser hvordan Tyskland ved en voldsom innskrenkning av innførselen har oparbeidet et betydelig utførselsoverskudd. Innførselen er gått ned næsten dobbelt så meget som utførselen. Utviklingen i England og Frankrike er den motsatte. Sterkest har nedgangen vært i De Forenede Staters utenrikshandel, og nedgangen er omtrent like stor for innførsel som for utførsel.

I de skandinaviske land gjorde krisen sig lite gjeldende i utenrikshandelen i 1930. I 1931 derimot er den skrumpet sterkt inn. Det gjelder særlig Sveriges utførsel. Tallene for Norge i 1931 er preget av den store lockout. I betraktnsing herav og sammenlignet med andre land har utenrikshandelen holdt sig ganske godt. Danmarks utenrikshandel viser minst innskrenkning.

Hvordan de siste månedene begivenheter har virket på de enkelte lands uten-

rikshandel er det ennu for tidlig å uttale seg om.

Norge.

Verdenskrisen gjorde sig som nevnt i oversikten for 1930 lite merkbar i Norge før de siste månedene av året. I 1931 har man derimot sterkt fått føle verdenskrisens virkninger. Vårt engrosprisnivå sank i årets begynnelse fra 128 til 117, men det lå på den tid fremdeles høiere enn i de fleste andre land vi kan trekke sammenligninger med. Og nedgangen i det siste 1½ år hadde ikke vært så sterk som annensteds. I de siste månedene av året etterat man har oppgitt gullinnløsningen har engrosprisnivået steget noget, men ennu ikke særlig sterkt. Stigningen gjelder først og fremst innførselsvarene. Hvordan bevegelsen har vært i selve indeksen og de forskjellige hovedgrupper viser følgende tabell:

	Sept. 1929.	Sept. 1930.	Januar 1931.	Sept. 1931.	Okt. 1931.	Nov. 1931.	Des. 1931.
Generalindeks .	150	136	128	117	119	119	122
Innenlandske varer . . .	153	144	137	124	126	125	126
Innførselsvarer .	145	123	114	105	108	111	117
Industrivarere .	148	140	133	125	126	126	130
Jordbruksvarer .	154	144	135	116	119	119	119
Kolonialvarer .	151	102	97	93	99	104	114

Som man ser har nedgangen alt i alt fra 1929 av vært sterkest for innførselsvarene, deriblant kolonialvarer. Mindre sterkt har den vært for innenlandske varer. Av disse har nedgangen alt i alt vært minst for industrivarrene, sterkest for jordbruksvarene, men denne sterke nedgang for

jordbruksvarene gjelder bare året 1931. Det er i dette år prispresset har gjort sig sterke gjeldende i jordbruket enn i industrien.

For nogen av våre viktigste utførselsartikler gjengir man endel priser i nedenstående tabell:

	Sept. 1929.	Nov. 1929.	Sept. 1930.	Nov. 1930.	Sept. 1931.	Nov. 1931.
Klippfisk (kr. pr. 20 kg.)	13,50	13,15	10,45	9,00	7,55	7,13
Rundfisk ——	13,25	13,00	16,75	16,50	11,75	12,00
Storsild (kr. pr. 110 kg.)	13,60	16,00	—	—	16,00	14,00
Vårsild ——	13,25	14,50	15,50	16,50	—	10,00
Bruntran (kr. pr. kg.)	0,34	0,33	0,32	0,29	0,19	0,20
Høvellast, gran (£ pr. stdr.)	13,50	13,50	13,00	12,75	10,50	10,00
— , furu ——	14,25	14,25	13,50	13,13	10,75	10,25
Tremasse (\$ pr. long ton)	28,00	28,00	28,00	28,00	27,50	27,50
Avispapir (£ pr. ——	—	11,75	—	10,25	—	10,00

Bortsett fra klippfisk har prisnedgangen for disse produkter først satt inn i annet krisår. Da er prisnedgangen meget sterkt for fisk, tran og trelast, mens prisen har holdt seg godt for sild og tremasse.

Nedgangen i leveomkostningene har vært mindre enn for engrosprisene. Efter de nye beregninger var indekstallet uten skatt i september 1929 166, i september 1930 161 og i september 1931 150. For oktober og november er det uforandret. Sterkere har nedgangen vært for matvarer,

hvis indekstall er falt fra 159 i september 1929 til 136 i september 1931. Det er den sterkeste nedgang i prisen på landbruksvarer som også her viser seg. For oktober og november er indekstallet uforandret.

Kronens forringede valutaverdi har således foreløpig ikke ført til stigning i leveomkostningene.

Efter den nedgang som har funnet sted i leveomkostningene i de siste 2 år synes ikke disse nu å ligge høiere enn i våre naboland.

Den begivenhet som har satt det ster-

keste preg på de økonomiske forhold i Norge i de første 3 kvartaler av 1931 er — når vi ser bort fra krisen — den store arbeidsstans som vi hadde i næsten hele vår industri fra begynnelsen av april (papirindustrien fra midten av mars) til midten av september. Den stans i produksjonen som dette førte til gjør sig merkbar på alle områder, og når man skal bruke tallene for dette år, må man alltid være opmerksom på at disse 5 måneder er preget av selve arbeidsstansen.

De siste måneder av året er naturligvis først og fremst preget av at vi 27 september forlot gullstandarden og siden har hatt sterkt svingende valutakurser.

Pengemarkedet.

Det norske pengemarked har selvfølgelig vært preget av den almindelige ver-

denssituasjon, men pengemarkedet blev også sterkt preget av den lange arbeidstans. Dette gir sig først og fremst uttrykk i tilgangen og avgangen på valuta. Da en stor del av eksporten falt bort og importen skulde holdes gående, var det klart at der ville bli en ganske sterkt pågang på bankenes valutabeholdninger. Dette har for det første gjort sig gjeldende på den måte at aktiebankenes valutabeholdninger, regnet som netto-tilgodehavende, som normalt synes å øke fra vår til høst — i 1930 steg netto-tilgodehavendet i utlandet og utenlandske mynt (se tabellen nedenfor) fra 45,3 mill. kr. i april til 73,0 mill. kr. i august, i 1929 steg det i samme tid fra 43,4 mill. kr. til 73,4 mill. kr. — synker i 1931 fra 53,6 mill. kr. i mai til 36,9 mill. kr. i august. Man måtte da etterhvert ty

Aktiebankenes valutabalanse.

	1929.		1930.		1931.				
	April	Aug.	April	Aug.	Mars	April	Mai	Aug.	Nov.
Mill. kroner.									
Aktiva:									
Utenlandske sedler og mynter	0,5	0,5	0,4	0,6	0,6	0,4	0,5	0,6	0,3
Utenlandske banker — nostro	72,3	92,9	51,9	92,9	46,6	51,2	62,6	33,3	17,3
— — — — — loro	1,3	1,3	3,2	1,4	0,7	3,2	2,6	0,6	0,7
Debitorer i utenlandske mynt	36,6	35,2	44,4	29,2	46,0	44,4	43,5	36,6	37,0
Utenlandske veksler og checker	12,4	30,3	9,6	12,7	12,1	9,6	9,6	16,3	10,8
Løpende remburser	22,8	20,4	15,9	16,2	17,0	15,9	13,7	10,7	10,3
Tilsammen	145,9	180,7	124,7	153,0	123,0	124,7	132,5	98,1	76,4
Passiva:									
Utenlandske valuta — nostro	19,5	18,1	6,9	10,5	7,5	6,9	6,4	6,0	9,0
— — — — — loro	43,5	44,2	35,5	43,0	44,9	35,5	37,2	30,4	25,6
Kreditorer i utenlandske mynt	16,5	23,5	20,9	11,2	20,3	20,9	21,6	14,3	19,3
Løpende remburser	21,6	18,6	15,2	14,1	16,1	15,2	13,0	10,3	10,0
Rediskontering utenlands	1,4	2,9	0,9	1,2	1,5	0,9	0,7	0,2	0,9
Tilsammen	102,5	107,3	79,4	80,0	90,3	79,4	78,9	61,2	64,8
Saldo	+ 43,4	+ 73,4	+ 45,3	+ 73,0	+ 32,7	+ 45,3	+ 53,6	+ 36,9	+ 11,6

til Norges Banks reserver. Norges Bank hadde ved utgangen av mars også oparbeidet sig en valutabeholdning (utenlandske tilgodehavender + verdipapirer i utenlandske mynt) på 69,4 mill. kr. Denne sank til 42,3 mill. kr. ved utgangen av august.

Nedgangen er, som man ser, ikke ubetydelig, men dog ikke så sterkt som man hadde kunnet vente etter det store underskudd i handelsbalansen som vår- og sommermånedene viste. I løpet av september øket Norges Bank sin valutabeholdning, og selv om den valutamessige situasjon på

dette punkt ikke var uten bekymring, så var den dog ikke så ugunstig som man kanskje hadde kunnet vente.

Gjennem valutakatastrofen i England 20 september forandres alle forhold. 27 september opgav også Norge gull-myntfoten, og dette hadde til følge at vår krone øieblikkelig falt. Dens verdi var i gjennemsnitt i oktober 82,4 pct. av gull-pariteten (målt etter kurser på dollar), i gjennemsnitt for november var den 77,2 pct., og pr. 15 desember var den kommet ned i 70 pct. av pari. Efterat gullinnløsningen blev opgitt, er den valutamessige situasjonen forverret. Aktiebankenes netto-tilgodehavende i utlandet er ved utgangen av november sunket til 11,6 mill. kr. (36,9 mill. kr. i august), og Norges Banks valutabeholdning er gått ned til 16,3 mill. kr. På den annen side har den skaffet sig et depositum av gull i utlandet. Dette var ved utgangen av september 27,2 mill. kr., ved utgangen av oktober 53,7 mill. kr. og ved utgangen av november 39,8 mill. kr. Dette depositum er kommet i stand hovedsakelig på bekostning av den innenlandske gullbeholdning, som er sunket fra 146,3 mill. kr. i august til 118,1 mill. kr. i november. Gull- og valutabeholdning tilsammen, som ved utgangen av august utgjorde 188,6 mill. kr., steg til 198,0 mill. kr. ved utgangen av september og er siden sunket til 174,2 mill. kr. ved utgangen av november. Nedgangen i oktober og november er altså 23,8 millioner kroner.

I desember er der ikke større forandringer i Norges Banks valutabeholdning. Der er nogen nedgang i gull deponert i utlandet, på den annen side litt oppgang i vanlige tilgodehavender i utlandet.

Alt i alt måtte man vente en sterk pågang på valutabeholdningen i høstmånedene. Mange forhold har bidratt hertil, men påkjenningen kan kanskje — alle forhold tatt i betraktning — ikke sies å ha vært sterkere enn man hadde lov å vente.

Utviklingen av den innenlandske penge- og kredittvirksomhet har ikke vært gunstig.

Bankinnskuddene er i de første 11 måneder av 1931 gått ned med 129 mill. kr. i aktiebankene og 73 mill. kr. i sparebankene. Størsteparten av nedgangen (112 mill. for aktiebankene og 55 mill. kr. for sparebankene) faller på månedene juni —november.

I aktiebankene er nedgangen i innskuddene overordentlig sterkt i de tre siste måneder. Fra utgangen av august til utgangen av november gikk de ned med 83 mill. kr.

Aktiebankene har også vært utsatt for en sterk påkjenning fra annet hold i de siste måneder, nemlig fra sparebankene. Sparebankenes netto-tilgodehavende i aktiebankene sank fra 116 mill. kr. ved utgangen av juli til 84 mill. kr. ved utgangen av november eller med 32 mill. kr.

Nogen tilsvarende reduksjon av aktiebankenes utlån har ikke kunnet finne sted. I løpet av 11 måneder er de gått ned med bare 37 mill. kr. Derimot er verdipapirbeholdningen redusert betydelig i de siste måneder. Beholdningen av ihendehaverobligasjoner beløp sig ved utgangen av mai til 304,6 mill. kr. og ved utgangen av november til 258,4 mill. kr., en nedgang på 46,2 mill. kr.

Den sterke påkjenning som bankvesenet har vært utsatt for i 1931 gir sig kanskje best til kjenne i Norges Banks utlån, som er steget fra 175,5 mill. kr. ved utgangen av juni til 235,8 mill. kr. ved utgangen av november eller med 60,3 mill. kr.

Ved utgangen av desember utgjør utlånene 255,8 mill. kr. mot 200 mill. kr. på samme tid i 1930.

Takket være en betydelig stigning i Norges Banks folioinnskudd (vesentlig fra sparebankene) er seddelomlopet inntil utgangen av november alt i alt ikke steget. Først i desember, med nedgang i folioinnskuddene og fortsatt økning av utlånene, har en betydeligere økning av seddelmassen funnet sted.

Seddelomlopet er pr. 31 desember kommet op i 334,4 mill. kr. I 1930 på samme tid var det 311,6 mill. kr.

Bankkrisen er i desember blitt akutt ved at to av landets største aktiebanker, Den norske Creditbank og Bergens Privatbank, den 15de innstillet sine betalinger og er blitt tilstått et 3-måneders moratorium. Samtidig stanset også Hønefoss og Oplands Privatbank sin virksomhet.

Norges Banks vekseldiskonto var i november 1930 kommet ned i 4 pct., den laveste sats man her i landet hadde hatt siden 1898. Den ble holdt i 4 pct. til 12 september, da den ble satt opp i 5 pct. Allerede 26 september blev diskontoen forhøjet til 6 pct. og 28 september til 8 pct. 8 oktober blev diskontoen igjen satt ned til 7 pct. og 19 oktober til 6 pct., hvor den har vært holdt siden.

Den lave rentefot i størsteparten av 1931 førte med sig en ganske betydelig emisjonsvirksomhet, dog hovedsakelig optagelse av obligasjonslån i konverteringsøiemeid. Der blev utlagt obligasjonslån til offentlig tegning til et beløp av i alt 299,7 mill. kr. mot 145,1 mill. kr. i 1930 og 0 i 1929. Aktieemisjonene derimot har vært usedvanlig små, nemlig bare 17,8 mill. kr. mot 112,6 mill. kr. i 1930 og 46,3 mill. kr. i 1929.

Børsomsetningen gir uttrykk for det samme, stor virksomhet i obligasjoner og liten omsetning av aktier.

Aktiekursene sank sterkt i 1931. I oktober og november kunde man dog notere en viss stigning, men i desember er der igjen nedgang.

Utenrikshandelen.

Utenrikshandelen viser i 1931 nedgang både i verdi og i mengde, for en stor del som følge av arbeidskonflikten i sommer, som særlig reduserte eksporten av en rekke av våre viktigste industriprodukter. Nedgangen i innførselen skyldes også delvis at der er levert færre skib fra utlandet enn i 1930, da der var rekordleveranse, 191,6 mill. kr. i de 11 første måneder. Også i 1931 er der levert skib for et meget stort beløp, nemlig 143,4 mill. kr.

Efter konflikten ophører imidlertid

utenrikshandelen tiltatt igjen, delvis stimulert av kronefallet etter ophevelsen av gullinnløsningen. Eksporten av flere viktige industriprodukter er således øket. For andre produkter er der dog adskillige avsetningsvanskigheter, således for fiskevarer. Innførselen preges i den siste tid av en noget forsert import, særlig av matvarer. For den hele periode januar til november 1931 var innførselsverdien 779,4 mill. kr. mot 996,2 mill. kr. i samme tid i 1930. Der er altså her en nedgang på ca. 21 pct. Utførselsverdien er sunket sterkere, nemlig fra 634,1 mill. kr. til 415,7 mill. kr. eller med ca. 34 pct. Endel av nedgangen i de første 9 måneder skyldes at priserne delvis har vært lavere i 1931. For å eliminere prisnedgangen har man på samme måte som tidligere beregnet indeks-tall for handelens volum for de tre første kvartaler. For innførselen blir indekstallet 129 i 1931 mot 147 i 1930, og for utførselen 102 mot 142. Disse tall vil dog bli hevet når man får med årets siste kvartal, da både innførselen og utførselen har øket.

Til tross for at arbeidskonflikten reduserte eksporten så sterkt i sommer, blir ikke merinnførselen større enn i 1930, fordi innførselen også er gått ned, bl. a. fordi der som nevnt er levert færre skib. For de første 11 måneder blir merinnførselen omtrent som i 1930, ca. 364 mill. kr. Dette beløp likesom de andre beløp på utgiftssiden, hvorunder bl. a. renter til utlandet, dekkes for største delen av skibsfartens fortjeneste og av de andre inntektposter.

Da skibsfartens inntekter antagelig er mindre enn i 1930, blir underskuddet på betalingsbalansen litt større enn i 1930; men forskjellen blir neppe særlig stor.

Vår nettojeld er derfor steget også i 1931, idet der på den ene side er trukket på våre tilgodehavender i løpet av høsten og på den annen side bl. a. skibsredernes gjeld er øket, da der er optatt lån på de nye skib som er bygget i utlandet. På denne måte er vårt regnskap med utlandet balansert.

J o r d b r u k e t .

Mengdeutbyttet i jordbruket i året 1931 var under et middelsår for korn, poteter og andre rotvekster. Utbyttet for havren var endog betydelig under et middelsår. Utbyttet for høi blev litt over et middelsår.

Kornavlen i 1931 blev til dels betydelig dårligere enn i 1930. Avlingene av hvede, rug og bygg er anslått til henholdsvis 89, 90 og 92 pct. av middelsårs. Avlingen av havre er derimot anslått til bare 77 pct. av middelsårs. For blandkorn og erter er anslagene 86 og 81 pct. Kvaliteten av kornavlingen er sterkt veksrende. På Møre, i Trøndelagen og i Nord-Norge blev kvaliteten av hele kornavlingen betydelig nedsatt på grunn av de vanskelige innhøstingsforhold. Havren blev i mange bygder skadet av frost. Delvis blev den også slått ned som grønnfør, da der var liten utsikt til at den vilde gå frem til modning. Hveten blev delvis også frostskadet. Halmavlingen antas å være middels, men kvaliteten er delvis forringet under innhøstingen.

Høiavlen (fra eng på dyrket jord) er etter opgavene 102 pct. av middelsårs mot 108 pct. i 1930. Innhøstingsforholdene var vanskelige over hele landet, og kvaliteten er derfor adskillig forringet. Kvaliteten blev dårligst på Østlandet, Sørlandet og i Nord-Norge.

Utbyttet av poteter og fôrnepe er anslått til 86 og 82 pct. av middelsårs. I det sydlige Norge foregikk innhøstingen av potetene under meget gode forhold. Men da de ikke nådde full utvikling, ble kvaliteten av den grunn ikke helt god. I Møre, Trøndelagen og Nord-Norge foregikk innhøstingen av potetene under ugunstige forhold. Rotvekstene har gjennemgående gitt små og ujevne avlinger.

Utbyttet av frukthøsten ble betydelig under middelsårs. Særlig var utbyttet for epler dårlig, likesom også kvaliteten var sterkt nedsatt på grunn av rognebær-

møllets herjinger. Pærene gav godt utbytte på Vestlandet. Grønnsaker og bær gav dårlig utbytte.

Det prisfall på jordbruksprodukter som foregikk i 1930 har i 1931 fortsatt og tiltatt i styrke for viktigere salgsprodukter. Der har dog vært noget fastere tendens for enkelte produkter i høstmånedene.

Mens prisfallet i 1930 var mest utpreget for de vegetabiliske produkter, har det i 1931 vært sterkest for de animalske produkter, og det siste veier meget mer enn det første.

Melkeproduksjonen har, efter de oppgaver man har fra 150 meierier som er i drift hele året, vært betydelig større enn tidligere. Dette er sikkert en følge av de mange gode forår man har hatt med jevn økning av kreaturtallet og ved siden herav stor innførsel av kraftfør.

Denne innførsel har vært betydelig større i 1931 enn noget tidligere år. Fra 1930 til 1931 har således innførselen av mais og maismel gått op fra 136 562 tonn til ca. 200 000 tonn, kli fra 33 332 tonn til ca. 42 000 tonn, olje- og eggehvitene kraftførstoffer fra 45 897 tonn til ca. 63 000 tonn, melasse fra 3 854 tonn til ca. 5 000 tonn og andre kraftførstoffer (vesentlig tapiokamel) fra 12 363 tonn til ca. 20 000 tonn.

Som nærmere detaljer til belysning av prisbevegelsen skal man nevne følgende:

Meieriene utsalgspriser for helmelk og fløte har vært uforandret i 1931. For skummet melk ble utsalgsprisene nedsatt fra 1 mai 1931 med 1 øre pr. liter for alle prisgrupper. Fra samme tid blev der også foretatt en nedsettelse for kremfløte.

Norske Melkeprodusenters Landsforbunds notering for utsalgspriser pr. liter melk og fløte gjeldende fra 1 mai 1931 er følgende:

		Helmelk.	Sk.melk.	Fløte.
Prisgruppe	I . . .	30 øre	8 øre	150 øre
—	II . . .	28 »	8 »	140 »
—	III . . .	26 »	6 »	130 »
—	IV . . .	23 »	5 »	110 »

I løpet av 1930 ble imidlertid prisene på helmelk og fløte forhøjet med henholdsvis 2 og 10 øre for følgende fylker: Østfold, Akershus og Oslo, Hedmark, Opland, Buskerud, Vestfold, Telemark, Nordmøre fogderi i Møre samt Sør- og Nord-Trøndelag. Forhøielsen har vært gjeldende for disse distrikter også i 1931.

Statens innkjøpspriser for korn var ved utgangen av 1930 kommet så langt ned at fortsatt innkjøp av 1930-års avl i første halvdel av 1931 foregikk til uforandrede priser for rug, bygg og havre. Innkjøpsprisen for hvete, som i slutten av 1930 var kr. 18,50 pr. 100 kg., ble ved begynnelsen av 1931 satt til kr. 17,00 og i april 1931 nedsatt videre til kr. 16,25. For rug, bygg og havre var innkjøpsprisen første halvår 1931 henholdsvis kr. 12,50, kr. 12,00 og kr. 11,00.

Ved innkjøp av 1931-års avl blev prisene i september for hvete satt til kr. 14,75, for rug, bygg og havre til kr. 12,00, alt pr. 100 kg. I november ble innkjøpsprisen for hvete forhøjet til kr. 16,00, for rug til kr. 13,00 og for bygg til kr. 13,50. For havre ble innkjøpsprisen forhøjet allerede i oktober til kr. 13,50 og i november til kr. 14,50.

Potetprisene holdt sig på grunn av den dårlige avl i 1930 relativt høie til 1931-års avl kom på markedet. Prisene gikk da ned og har siden gjennemgående hatt svak tendens. Dette til tross for at avlen i 1931 ikke er større enn i 1930. Kvaliteten er dog bedre i 1931 enn i 1930, selv om den dog ikke er så god som ventet på grunn av at potetene ikke nådde full utvikling. Det har sikkert hatt betydning for prisene på 1930-års avl at i 1930 var det distriktene med den største produksjon og beliggende nærmest de største avsetningsstedene som fikk både den minste avling og den dårligste kvalitet.

Kjøttprisene, som i 1930 gikk op fra kr. 1,76 pr. kg. i januar til kr. 1,87 i august—september og så med fall til kr. 1,76 i desember, har i

1931 hatt et jevnt fall fra kr. 1,69 i januar til kr. 1,18 i desember. Fleskeprisen hadde også et jevnt fall fra kr. 1,01 i januar til kr. 0,84 i mai. Derefter stigning til kr. 1,08 i august. Senere igjen med fall til kr. 0,99 i november, men med oppgang til kr. 1,02 igjen i desember.

Eggene har hele året vært billigere enn i 1930. Huder og skinn har hatt et meget stort prisfall i årets løp. Ferske huder således fra kr. 0,74 pr. kg. i januar til kr. 0,38 pr. kg. i oktober. Senere stigning til 0,44 i desember.

Prisene på meieriprodukter har vært sterkt fallende fra nyttår til i juli—august. Siden har prisene vært fastere, undtagen for smør og blandet geitmysost, som har hatt en ikke rent ubetydelig stigning. Smørprisene har dog allikevel vært 10 til 20 pct. lavere i 1931 enn i 1930. Ostprisene har gjennemgående hatt et større fall enn smørprisene. Helfet goudaost har således gjennemgående vært 20—30 pct. lavere i pris i 1931 enn i 1930. For halvfet nøkkelost og blandet geitmysost viser prisene i de tre første måneder 10—20 pct. fall fra 1930. Senere på året har prisforskjellen mellom 1930 og 1931 vært betydelig større. Fra august måned har prisene vært fastere for alle ostsorster.

I prisene på jordbruksproduksjonsmidler har der ikke vært store forandringer i årets løp, til den i oktober inntredende valutakrise gjorde sig gjeldende. De gjeldende priser på både kraftfør og kunstgjødsel blev da ophevet. Tendensen har senere vært stigende priser. Maskiner og redskaper hadde gjennemgående et fall på 5 til 10 pct. fra 1930 til 1931. En stigning vil sannsynligvis senere gjøre sig merkbart gjeldende.

Arbeidslønningene, som i 1930 syntes å ville stabilisere sig, har i 1931 vist fortsatt nedgang. Der har vært nedgang i lønningene over hele landet og for alle lønnsformer. Fra 1929—1930 til 1930—31 var nedgangen i arbeidslønnen gjennemsnittlig ca. 4 pct. For onnearbeide var daglønnen på egen kost i 1929—1930 gjennem-

snittlig kr. 5,06 for menn og kr. 3,40 for kvinner, mens den i 1930—1931 var henholdsvis kr. 4,86 og 3,27.

Hvorledes det økonomiske resultatet for jordbruksproduksjonen vil bli for kalenderåret 1931 har man ennu ingen bestemte oppgaver for. For driftsåret 1930—1931, som sluttet 1. april 1931, gir en foreløpig oppgave fra Selskapet for Norges Vel uttrykk for at driftsresultatene er dårligere enn for driftsåret 1929—1930. For gårder på Østlandet sank således nettoavkastningen pr. dekar fra kr. 8,90 til kr. 6,00, og forrentningsprosenten gikk ned fra 2,56 til 1,60.

Nedgangen i eiendomsprisene, som var 3,3 pct. fra 1928 til 1929, er fra 1929 til 1930 yderligere gått ned med 7,8 pct. Nedgangen må i hovedsaken tydes som en følge av øket påkjennning på jordbruksproduksjonen.

Den representative undersøkelse over landbruksareal og husdyrhold 20 juni 1931 viser at den sterke utvikling av jordbruksproduksjonen ikke er stanset. En mindre nedgang i kornarealet må tilskrives de ugunstige forhold for våronnen. Rotvekstarealet viser fremdeles stigning, og det samlede dyrkede areal er økt med 1,0 pct. siste år. Også husdyrholdet har fortsatt hatt fremgang. Det samlede antall beregnede kyrer således steget med 3,2 pct.

De vanskelige økonomiske forhold som jordbruksproduksjonen har hatt å kjempe med i de senere år er i 1931 blitt enda vanskeligere. Under de rådende økonomiske forhold rundt om i verden har det vært vanskelig å få eksportert det begynnende overskuddet av husdyrprodukter til lønnende priser. Dette overskuddet har derfor trykket prisene på det hjemlige markedet. I 1931 har det som før påvist særlig gått ut over de viktigste salgsprodukter kjøtt og meieriprodukter. Da man ikke har hatt tilsvarende prisnedgang på produksjonsmidlene, vil det økonomiske utbytte bli dårligere. Det mindre gode høstutbytte vil selvsagt gjøre forholdene enda vanskeligere. Selv om der er nedgang i arbeidslønnen, veier ikke dette så meget at det blir nogen effektiv nedgang i driftsutgiftene. De øvrige utgif-

ter antas på det nærmeste å ha vært uforandret til valutakrisen inntrådte. Denne har forverret økonomien for jordbruksproduksjonen, idet krisen betyddet en øieblikkelig økning av rentebyrden og allerede også har hatt til følge en begynnende prisstigning på produksjonsmidlene, mens en eventuell stigning av produktprisene i alle tilfelle først kommer senere. Den hjelpe jordbruksproduksjonen vanlig har fått av skogens avkastning har vært betydelig nedsatt siste år, og hjelpen synes ved den fortsatte nedgang i tømmerprisene høsten 1931 å skulle bli helt illusorisk i det kommende år.

Der har siste år vært nedlagt et betydelig arbeide på utbedring og opbygging av landbrukets omsetningsorganer.

Melkecentralenes arbeidsområde er således betraktelig utvidet i 1931. Likeså har arbeidet med omsetningen av flesk, smør og egg gått for full kraft. Omsetningen har alltid vært det svake punktet i det norske jordbruks økonomi. Det arbeide som nu er begynt for å rette på dette forhold har allerede vist gode resultater og vil forhåpentlig føre til en varig bedring i omsetningen av landbruksproduktene.

S k o g b r u k e t .

Prisnedgangen på skurtømmer var i 1930 ca. 12 pct. På sliperi- og celluloselast av gran var den ca. 10 pct., mens den for furu var ca. 18 pct. For ved var nedgangen fra 1929 til 1930 4 à 5 pct.

Man har ennu ikke full oversikt over prisnedgangen fra 1930 til 1931. I Glommavassdraget er basisprisen for sliperi- og celluloselast av gran gått ned fra kr. 13,50 til kr. 10,50 pr. kubikkmeter. Uten forskudd er prisen dog kr. 10,75. For sliperifuru betales i 1931 kr. 7,00 pr. kubikkmeter. I Numedal er meldt om salg til kr. 10,90 pr. kubikkmeter for gran. Prisnedgangen fra 1930 til 1931 vil etter disse priser være ca. 20 pct.

På grunn av den langvarige arbeidskonflikten i 1931 og store vanskeligheter med avsetningen av de ferdige produkter

har efterspørselen etter tømmer vært mindre enn vanlig. Omsetningen har derfor hittil vært liten. Tømmerdriften vinteren 1931—1932 antas å bli betydelig mindre enn vanlig. Med litt lengere driftsvei og hvor både hugst og kjøring må settes bort, vil der med de nuværende priser ikke bli nogen netto igjen for tømmeret. Spesielt vil dette gjelde for de mindre dimensjonene av furu. Virksomheten i skogdistrikturene må under disse forhold bli liten i dette driftsår. Følgen må bli nye økonomiske vanskeligheter for skogbygdene. Og vanskelighetene vil virke tyngre enn vanlig. Først og fremst fordi der også i forrige driftsår var mindre skogsdrift enn normalt. Men også fordi den økonomiske utvikling i en årrekke har rammet skognæringen sterkere enn andre næringer.

Arbeidslønningene i skogbruket har i det store og hele fulgt bevegelsene i virkesprisene. I driftsåret 1929—1930 var hugstprisen pr. kubikkmeter tømmer kr. 1,82 og i 1930—1931 kr. 1,76. For hugst av favneved og skogskjøring (mann og hest) var der for siste driftsår en nedgang i lønnen på 5—6 pct., og omtrent samme nedgang for det dagbetalte arbeide. For inneværende driftsår mangler man ennå oppgaver over arbeidslønningene i skogbruket.

Den lokale sagbruksvirksomhet har ikke tatt seg opp igjen etter nedgangen i 1926 og 1927. Efter jernbanenes transportopgaver synes den å ha vært mindre i driftsåret 1929—1930 enn forrige driftsår. De viktigste årsaker hertil er de stadig nedadgående priser på skurlasten med derav følgende usikkerhet ved tømmerinnkjøpene, samt økende vanskeligheter ved avsetning av materialene.

Samtidig med den langvarige arbeidskonflikt i 1931 fikk man også arbeidsstans ved fløtningen i flere av vassdragene. Man synes dog i de fleste vassdrag å ha fått fløtningen godt unda. Herfra dog undtatt ett enkelt vassdrag hvor konflikten viste sig meget vanskelig å løse, med den følge

at en vesentlig del av tømmeret blev inne-liggende.

Årets fløtning har for øvrig gått bra. Der var overalt meget sne. Våren kom over det meste av landet senere enn vanlig og var dessuten kald. Men da der var lite tele i jorden, gikk snesmeltingen ganske fort. Der blev således rikelig vann til fløtningen fra begynnelsen av. Senere har vannstanden gjennemgående vært tilfredsstillende for fløtningen.

De skogsdrifter som er igangsatt begynte sent. Der har imidlertid vært lite sne og kulde. Lunningen har derfor gått trått.

Vekstforholdene har ikke vært de beste i 1931. Dertil har sommeren vært for kjølig. I det nordenfjelske og på høiereliggende steder sønnenfjells kan man sikkert gå ut fra at tilveksten har vært mindre enn vanlig. Frøsetningen tegnet til å bli god for gran og furu over store strøk av landet, men en stor del av frøet er sikkert ikke blitt modent eller er dårlig modnet på grunn av manglende varme. Av skader på skogen har man også i 1931 hatt en mindre storm i november. Skaden har dog heldigvis ikke hatt stort omfang. Skader ved brand og insekter har vært liten.

F i s k e r i e n e .

Fiskeriene har i 1931, sett under ett, gitt et dårlig fangstutbytte. Særlig skrei-fisket var meget slett.

Førstehåndsverdien av fiskeriene er av Fiskeridirektøren foreløpig og skjønnsmessig beregnet til 60 mill. kr. Heri ikke innbefattet sel-, hval- og bottlenosefangsten og heller ikke det daglige fiske og hjemmefisket. Den tilsvarende verdi i 1930 var beregnet til 76,5 mill. kr., i 1929 til 81,3 mill. kr. og i 1928 til 72,5 mill. kr. I 1927 utgjorde førstehåndsverdien bare 58 mill. kr. Men bortsett fra dette år har verdiutbyttet av fiskeriene ikke vært så lite i de siste 10 år som i 1931.

Torskefiskerie gav i 1931 et

meget dårlig utbytte, bare 40 millioner fisk, mot 61,6 millioner i 1930 og 78,6 millioner i 1929. Man må tilbake til 1921 for å finne en mindre fiskemengde. Det var særlig Lofotfisket som sviket. I Lofotens opsynsdistrikt ble der fisket 18,6 mill. torsk mot 38,5 mill. foregående år. Prisen var i 1931 noget høiere enn i 1930, men det mindre fiske og den store deltagelse bevirket at bruttolotten i 1931 pr. mann er beregnet til bare 377 kr. mot i 1930 til 690 kr. og i 1929 til 650 kr. Det samlede verdifuldbytte er beregnet til 10 mill. kr. i 1931 mot 19,6 mill. kr. i 1930.

Finnmarksfisket gav i 1931 omtrent like dårlig mengdeutbytte som i

1930, 10,8 mill. torsk i 1931 mot 10,6 mill. i 1930. I 1929 blev der fisket 20,66 mill. torsk. Prisene var i 1931 noget mindre enn i 1930, til tross for at de steg en del da fisket viste sig å slå feil. Av fangsten er 17,8 millioner fisk hengt (tørrfisk) og 19,1 millioner saltet (klippfisk) mot henholdsvis 15,7 og 43,4 millioner i foregående år. Tilvirkningen av tørrfisk var altså i 1931 vel så stor som i 1930, mens der er tilvirket mindre enn halvparten så meget klippfisk. Markedsforholdene for klippfisk har vært dårligere enn for tørrfisk. Følgende prisnotering gir uttrykk for det:

	1929.		1930.		1931.		
	Mai.	Okt.	Mai.	Okt.	Mai.	Sept.	Nov.
	Kr. pr. vekt (20 kg.).						
Klippfisk, Nordmørs	12.00	13.25	11.50	9.38	9.38	7.55	7.13
Tørrfisk: Alm. hollender	15.00	14.50	16.00	17.75	18.00	14.00	16.00
Samfengt (italiener)	14.50	13.25	12.75	16.50	15.50	11.75	12.00

Den forholdsvis store tilvirkning av tørrfisk i 1931 bragte dog temmelig sterke prisnedgang også for tørrfisken, men i høst har man igjen kunnet sette prisen noget op.

I de følgende tabeller er der sammenstillet opgaver over utførselen av tørrfisk

og klippfisk i de 11 første måneder for de siste år. Som det fremgår av tabellene er der en sterkt nedgang i utførselen i 1931 både for tørrfisk og klippfisk. For tørrfiskens vedkommende er der spesielt svikt for Vestafrika, og for klippfisken er nedgangen størst for de sydamerikanske land.

Utførsel av tørrfisk.

	Januar—november.			
	1928.	1929.	1930.	1931.
	Tonn.	Tonn.	Tonn.	Tonn.
Italia	11 290	12 061	10 226	8 074
Vestafrika	13 941	14 235	12 478	6 132
Tyskland	3 432	2 346	2 434	1 046
Sverige	1 560	1 709	1 572	1 606
Andre land	4 067	4 811	3 527	3 081
Tilsammen	34 290	35 162	30 237	19 939

Utførsel av klippfisk.

	Januar—november.			
	1928.	1929.	1930.	1931.
	Tonn.	Tonn.	Tonn.	Tonn.
Portugal og Madeira	15 537	19 404	16 795	13 744
Spania	8 128	8 497	7 910	5 013
Brasil	5 277	5 402	5 741	2 054
Kuba	4 101	5 248	5 235	4 114
Argentina	3 928	4 301	4 016	1 523
Andre land	2 135	2 297	2 658	1 498
Tilsammen	39 106	45 149	42 355	27 946

Avsetningsforholdene for fersk fisk har vært bedre, etter utførelsoppgavene å dømme. Ferskfiskutførselen var i de 11 første måneder i 1931 21 851 tonn, i 1930 18 632 tonn og i 1929 15 852 tonn.

Vintersildefisket gav også dårligere utbytte i 1931 enn i 1930. Den oppfiskede mengde av storsild og vårsild utgjorde 3 mill. hl. mot 4,4 mill. hl. i 1930 og 3,2 mill. hl. i 1929.

Der blev i 1931 iset 750 000 hl. (i 1930 1 099 000 hl.), saltet 745 000 hl. (i 1930 1 062 000 hl.) og anvendt til sildolje 1 290 000 hl. (i 1930 2 400 000 hl.). Salt-sildprisen var i 1931 omtrent den samme som foregående år.

Som tabellene viser er der en sterk nedgang i utførselen av fersk og salt sild.

Utførsel av fersk sild.

	Januar—november.		
	1929.	1930.	1931.
	Tonn.	Tonn.	Tonn.
Tyskland . . .	68 062	62 643	39 314
England . . .	33 883	32 472	23 809
Frankrike . . .	3 988	3 271	3 897
Sverige . . .	4 585	2 296	1 966
Andre land . . .	4 920	5 196	3 991
Tilsammen	115 438	105 878	72 977

For fersksilden er det utførselen til Tyskland som i særlig grad har sviktet og for saltsilden Russland.

Utførsel av salt sild.

	Januar—november.		
	1929.	1930.	1931.
	Tonn.	Tonn.	Tonn.
Russland	36 653	68 725	36 043
Sverige	13 235	15 569	17 898
Tyskland	19 050	11 361	11 603
Andre land	21 269	12 687	11 163
Tilsammen	90 207	108 342	76 707

Det norske sildefiske ved Island har i 1931 gitt større fangstutbytte enn på 3 år. Det ble hjemført i alt 238 000 tonner mot 136 000 tonner i 1930. Videre er der sendt en del direkte fra fangstfeltet til utlandet. Avsetningsforholdene var dog vanskelige og prisene lave.

Fetsild- og småsildfisket har i 1931 vært ennu dårligere enn i 1930. Der er i alt fisket 685 000 hl., mot 942 000 hl. i 1930 og 1 451 000 hl. i 1929. Det meste av fangsten er gått til sildoljefabrikkene, om enn en noget større mengde er iset i 1931 (26 430 hl. mot 25 784 hl. i 1930.) Til

hermetikk er anvendt 195 000 hl. mot 48 600 hl. i 1930.

Brislingfisket har vært dårlig, om enn noget bedre enn i 1930. Der er tilført hermetikkfabrikkene 153 000 skjærer mot 95 600 skjærer i 1930 og 900 000 skjærer i 1929.

Kystmakrellfisket har i 1931 gitt et stort mengdeutbytte, dog noe mindre enn i 1930. Særlig i juni var der gode fangster. Avsetningsforholdene var imidlertid dårlige, og prisen sank meget sterkt. Der blev i alt fisket 8,8 mill. kg. til en verdi av 1,85 mill. kr. mot i 1930 9,5 mill. kg. til en verdi av 2,7 mill. kr.

Fangstutbyttet av bankfiskerne har vært vekslende. Utenfor Ålesund og ved Bjørnøya har fisket gitt mindre mengde enn i 1930, mens der ved Island er fisket betydelig mere.

Hvalfangsten på Sydhavsfeltene gav i sesongen 1930—1931 et større mengdeutbytte enn nogen gang før. Fangsten for de norske selskap beløp sig til 2 272 000 fat mot 1 680 000 fat i foregående sesong. Det meste av fangsten var solgt på forhånd til bra pris. For den usolgte del er der opstått alvorlige avsetnings-

vanskeligheter, og prisen er sunket sterkt. Den store produksjon i forbindelse med sviktende efterspørsel på grunn av den økonomiske krise og den omstendighet at oljetrusten Unilever selv utruster fangstekspedisjoner, har medført at den norske fangstflåte for inneværende sesong har måttet innstille virksomheten.

Industrien.

Som nevnt i beretningen for 1930 blev den almindelige konjunkturnedgang på verdensmarkedet først merkbar her hjemme høsten 1930, men sett under ett var industriens produksjon i 1930 om'trent på høide med produksjonen i 1929, da den var høiere enn noe i tidligere. Det kan være av interesse å se hvorledes industriens produksjon har utviklet sig i de siste år etter at Byrået begynte å utarbeide sin årlige produksjonsstatistikk. Følgende oversikt viser den produksjonsindeks man har beregnet på grunnlag av produksjonsopgavene. Som det ses var der en meget sterk stigning fra 1927 til 1929, og 1930 viser yderligere en liten oppgang. Fremgangen har dog vært yderst forskjellig for de forskjellige industrier, således som det fremgår av oversikten.

Industrigrupper	1927.	1928.	1929.	1930.
Bergverk og metallfremstilling	100,0 ~	122,4	144,8	161,7
Jord- og stenindustri	100,0	125,5	132,0	134,7
Jern- og metallindustri	100,0	135,0	163,2	159,0
Kjemisk og elektrokjemisk industri	100,0	117,1	114,1	167,3
Olje- og fettindustri	100,0	116,2	130,8	127,9
Gassverk	100,0	105,5	101,9	99,9
Treindustri	100,0	118,9	120,2	119,1
Papirindustri	100,0	104,6	114,4	109,6
Lær- og gummivareindustri	100,0	113,3	103,8	112,8
Tekstilindustri	100,0	103,1	118,8	130,5
Beklædningsindustri	100,0	108,9	114,9	123,7
Nærings- og nydelsesmiddelindustri	100,0	94,9	110,1	96,9
Polygrafisk industri	100,0	103,6	107,0	111,0
Hele industrien	100,0	110,5	123,1	124,3

I 1931 er imidlertid stillingen blitt betydelig endret. Industrien har i dette år arbeidet under sterkt skiftende vilkår. I begynnelsen av året var depresjonen på verdensmarkedet følelig for flere brancher. Derefter fulgte den omfattende og langvarige arbeidskonflikt, som helt stoppet produksjonen i en rekke av våre viktigste industrier, både eksportindustrier og hjemmeindustrier.

Efter konflikten ophør er der øket virksomhet i enkelte brancher, delvis som følge av at lagrene var blitt meget redusert under den lange arbeidsstans, således at der var et stort behov for nye varer. Men virksomheten er også delvis blitt stimulert ved kronefallet etter ophevelsen av gullstandarden, fordi det innenlandske prisnivå bare er steget meget lite. Hjemmeindustrien har derigjennem delvis

fått en øket beskyttelse, likesom eksportindustrien delvis har kunnet opnå høiere priser. På den annen side er bestrebelsene i de forskjellige land for å hindre importen og støtte den innenlandske produksjon blitt betydelig forsterket, en utvikling som selvsagt innebærer en stor fare for vår eksportindustri.

Arbeidslønnen i industrien er etter konflikten ophør gått ned med ca. 6 pct.

De oppgaver man har til belysning av industriens beskjeftigelse er vesentlig arbeidsledighetstall, innførsels- og utførselstall, og bare i liten utstrekning virkelige produksjonstall. Opgavene over arbeidsledigheten kan imidlertid for 1931 ikke belyse beskjeftigelsen i konfliktstiden, men for tiden før og etter skulde tallene kunne gi veiledning. Følgende tabell viser arbeidsledighetsprosenten innen 10 fagforbund:

Måned.	1921.	1922.	1925.	1926.	1927.	1928.	1929.	1930.	1931.
Januar	14,7	23,9	11,9	25,5	30,2	25,9	22,2	19,0	26,3
Februar	15,4	25,4	12,0	25,0	31,1	25,9	21,0	18,9	25,8
Mars	16,5	25,4	11,0	25,9	28,2	24,4	20,0	17,8	24,9
April	17,7	23,4	10,2	26,0	27,4	22,8	17,0	15,8	-
Mai	18,4	17,9	9,5	23,7	25,8	18,0	12,5	12,2	-
Juni	20,6	15,6	8,9	22,1	22,5	14,4	11,3	10,8	-
Juli	17,9	12,5	8,3	20,4	20,9	13,6	10,2	10,8	-
August	17,4	11,5	10,1	21,4	20,6	13,9	10,7	13,4	-
September	17,3	11,0	13,5	22,3	22,3	15,5	12,1	15,7	-
Oktober	17,1	11,3	16,4	24,4	23,4	16,1	14,0	18,0	19,2
November	19,1	11,8	19,9	25,0	24,8	17,4	15,4	21,4	
Desember	23,4	15,1	26,1	29,6	28,0	22,1	18,9	25,5	

Som det ses er der ikke beregnet nogen tall for de måneder da der var arbeidsstans. Omslaget på arbeidsmarkedet meldte sig høsten 1930. Arbeidsledigheten fortsatte å stige i de første måneder av 1931, med en ledighetsprosent på 24,9 i mars. Efter konflikten sank procenten til 19,2 i oktober, men dette er fremdeles litt høiere enn oktober 1930 (18,0). Disse ledighetsprocenter omfatter dog bare en del av industrien. For å utfylle bildet meddeles på side 24 en oversikt over antall arbeidssø-

kende industriarbeidere ved arbeidskontorene. Denne oppgave er dog heller ikke fullstendig, bl. a. fordi der ikke er arbeidskontorer overalt i landet. Tallene viser stort sett omrent det samme billede som fagforeningenes ledighetsprocenter. Man ser hvorledes arbeidsledigheten steg utover høsten 1930 og fortsatte å øke i de første måneder av 1931. Den sank derefter utover sommeren. Men tallene omfatter selvfølgelig ikke de arbeidere som var i konflikt. Tallene for oktober viser en for-

Måned.	Alle fag.							Industri.							
	1921.	1922.	1927.	1928.	1929.	1930.	1931.	1921.	1922.	1927.	1928.	1929.	1930.	1931.	
	Januar	16 934	32 348	29 864	28 796	24 835	22 788	29 240	5 451	11 367	9 938	8 674	6 720	5 620	7 694
Februar	20 407	31 243	29 047	27 379	23 544	22 151	28 372	7 285	10 766	9 430	7 843	5 988	5 154	7 174	
Mars	22 660	31 775	28 381	26 386	22 959	21 910	28 831	8 743	11 065	8 936	7 422	5 769	5 056	7 380	
April	23 057	29 028	26 832	23 949	21 704	19 556	27 844	9 702	10 100	8 462	6 646	5 234	4 526	7 319	
Mai	20 836	25 414	23 567	19 404	17 764	16 617	24 577	9 658	8 936	7 580	5 324	4 309	3 673	6 044	
Juni	25 620	19 990	20 143	17 245	15 222	15 262	22 595	13 528	7 181	6 357	4 940	3 629	3 418	5 800	
Juli	21 608	15 978	16 965	16 882	13 919	13 937	21 971	9 733	5 844	5 330	5 045	3 461	3 226	5 606	
August	20 697	15 236	18 335	17 561	15 171	15 663	23 637	9 231	5 324	5 765	5 010	3 666	3 766	5 934	
September	20 584	15 711	20 548	18 714	17 200	18 786	27 771	8 839	5 086	6 334	5 030	4 052	4 638	6 826	
Okttober	23 507	17 124	23 063	21 414	19 887	21 689	29 479	9 433	5 375	6 806	5 530	4 484	5 222	6 783	
November	25 279	18 493	26 846	23 350	21 267	24 801		8 949	5 519	7 590	5 870	4 854	5 743		
Desember	28 444	19 152	28 187	22 755	21 265	26 277		9 830	6 045	8 314	5 865	5 156	6 710		

holdsvise større ledighet i sammenligning med oktober 1930 enn ledighetsprosenten.

Til belysning av virksomheten skal man gi en del oppgaver for de viktigste industrier. For å kunne gi et fellesuttrykk for produksjonens gang har man i de tidligere årsoversikter beregnet en indeks for utførselen av industriprodukter og innførselen av råstoff til industriprodukter. Disse beregninger omfatter imidlertid bare de 3 første kvartaler. De er derfor lite belysende for virksomheten i dette år, da man ikke får med de siste måneder, som kan opvise delvis betydelig øket virksomhet.

For stenindustrien har man bare oppgaver over utførselen. For gatesten er der en nedgang fra 86 000 tonn i de 12 måneder desember 1929 til november 1930 til 73 000 tonn for tilsvarende periode i 1931. For kantsten og fortågs'heller var de tilsvarende tall 68 000 tonn og 57 000 tonn.

For cementindustrien har man også bare utførselstall, som viser en nedgang fra 138 000 tonn i tidsrummet desember 1929 til november 1930 til 88 000 tonn i samme tidsrum i 1931. Man må antagelig også regne at der har vært nedgang i forbruket innenlands, som omrent tar halvparten av produksjonen, som følge av arbeidsstansen i byggefagene. Det er avsetningen som har sviktet både i stenindustrien og i cementindustri-

en, da der ikke har vært nogen arbeidskonflikt i 1931 i disse fag.

Grubedriften har vært rammet av konflikten. Utførselen av svovelkis er gått ned fra 600 000 tonn i tiden desember 1929 til november 1930 til 391 000 tonn i samme tidsrum i 1931. For jernmalm er de tilsvarende tall 665 000 tonn og 357 000 tonn. Prisene på svovelkis er steget en del etter ophevelsen av gullinnløsningen.

Den elektrokjemiske industrien viste en stor fremgang i 1930, vesentlig som følge av øket produksjon ved Norsk Hydro. Også her er der en betydelig nedgang i 1931, delvis som følge av arbeidskonflikten. Utførselen av kalksalpeter er således sunket fra 357 000 tonn i tiden desember 1929 til november 1930 til 284 000 tonn i 1931. For cyanamid er tallene henholdsvis 50 500 tonn og 18 800 tonn, for salpetersyre 6 800 tonn og 2 600 tonn og for natriumnitrat 29 300 tonn og 15 700 tonn. Utførselen av karbid er derimot sunket mindre, nemlig fra 26 300 tonn til 22 100 tonn.

For så vidt angår den elektrometallurgiske industrien viser enkelte produkter nedgang og andre oppgang. Utførselen av sink er således steget, nemlig fra 26 000 tonn i tiden desember 1929 til november 1930 til 44 700 tonn i samme tidsrum i 1931, og av

nikkel fra 570 tonn til 2 270 tonn. Derimot er der utført mindre av ferrolegeringer, 68 700 tonn mot 85 200 tonn i 1930, av aluminium 23 000 tonn mot 24 900 og av kobber 2 700 tonn mot 4 000 tonn.

O l j e - o g f e t t i n d u s t r i e n. Utførselen av tran, bortsett fra hvaltran (hvalolje) og sildetran (sildolje), er noe mindre i 1931 enn i 1930. For dampmedisintranen er tallene omrent de samme, nemlig 9 300 tonn i tiden desember 1929 til november 1930 og 9 400 tonn i samme tidsrum for 1931. Sildoljeutførselen er også omrent uforandret. Herdet fett viser derimot nedgang, nemlig fra 33 100 tonn i desember 1929 til november 1930 til 24 100 tonn i samme tidsrum for 1931.

Efter noteringene på Bergens Børs er prisene på prima koldklaret damptran steget fra kr. 0,75 pr. kg. i januar til kr. 0,87 i november. Lys sildolje derimot er falt sterkt i pris. Den var i 1930 gjennemsnittlig kr. 0,40 pr. kg. og noteres i november til kr. 0,19.

T r e i n d u s t r i e n. Sagbruk og høvelier har hatt betydelig redusert virksomhet i 1931, delvis som følge av konflikten. Av høvellast blev der i de 12 måneder desember 1930 til november 1931 eksportert 161 000 m.³ mot 260 000 m.³ i samme tidsrum i året før. Av skåret last blev der utført henholdsvis 143 000 m.³ og 245 000 m.³. Den samlede utførselsverdi av trelast var i de samme tidsrum henholdsvis 19,4 mill. kr. og 34,0 mill. kr. Denne nedgang skriver sig også fra at prisene har sunket. Efter noteringene på Oslo Børs var prisene på høvellast av gran 12,50 £ pr. stdr. i januar og 10,00 £ i november, for furu var de tilsvarende noteringer 12,75 og 10,75. De varierende kurser bevirker for øvrig at prisene er stadig skiftende.

T r e m a s s e - , c e l l u l o s e - o g p a p i r i n d u s t r i e n. I denne industri var der arbeidsstans fra 14 mars til 14 september, og det er derfor klart at produksjonen for året er overordentlig sterkt re-

dusert, selv om der har vært full drift i de siste måneder. Produksjonen av tremasse er sunket minst, fordi en rekke fabrikker stod utenfor konflikten. Utførelsen av tremasse var således 646 000 tonn i tidsrummet desember 1929 til november 1930 mot 483 000 i samme tidsrum i 1931. Produksjonsopgavene fra Norsk Tremasseforening, som ikke omfatter alle fabrikker, viser en sterk nedgang, nemlig fra 499 000 tonn våt tremasse i månedene desember 1929 til november 1930 mot 346 000 tonn i samme tidsrum i 1931.

Der har i 1931 ikke vært nogen noteringer på Oslo Børs, men de amerikanske noteringer for mekanisk masse nr. 1 (domestic) viser en nedgang fra 31 \$ i januar til 27,5 i oktober. Cellulosefabrikene har i tidsrummet desember 1930 til november 1931 bare hatt en produksjon på 136 000 tonn mot 308 000 tonn i 1930. Heller ikke for cellulose har man notering på Oslo Børs for de siste måneder, men dollarnoteringene viser også her nedgang.

For papirfabrikkene foreligger der ennu ikke produksjonstall for 1931, men utførselen er sunket fra 294 000 tonn i tidsrummet desember 1929 til november 1930 til 171 000 i samme tidsrum i 1931. I januar var prisnoteringen på avispapir 9,75 £ pr. engelsk tonn og i oktober 10,00, mens de tilsvarende priser på kraftpapir var 15,00 og 16,50 i oktober.

Beskjeftigelsen i h e r m e t i k k i n d u s t r i e n er meget variabel fra år til annet som følge av de store variasjoner i tilførselen av sild og brisling. I 1930 blev der således nedlagt relativt lite på grunn av det dårlige brisling- og småsildfiske, men i 1931 har produksjonen vært noe større igjen. Til midten av november var der således tilført fabrikkene 160 000 skjepper brisling mot 100 000 i 1930, og 181 000 hl. fet- og småsild mot 139 000 hl. i 1930. Utførselen av hermetikk er imidlertid mindre enn i 1930, fordi der da blev eksportert meget av de store lagre man hadde fra 1929. I alt er der i desember 1930 til november 1931 utført 26 600

tonn hermetikk mot 30 500 i samme tidsrum i 1930. Den samlede verdi av utførselen var henholdsvis 27,7 mill. kr. og 35,5 mill. kr.

Også hjemmeindustrien blev rammet av arbeidskonflikten, og produksjonen er derfor blitt betydelig nedsatt i mange brancher; men etter konfliktentens opphør har der delvis vært sterkt øket virksomhet, som ialfall i nogen grad vil opveie produksjonstapet under konflikten.

I verkstedindustrien var der arbeidsstans fra 8 april til 14 sept., og etter konfliktentens opphør er der fremdeles redusert virksomhet, å dømme etter arbeidsledighetsprocentene. For oktober 1931 var således procenten 20, eller litt høyere enn i oktober 1930 (18,5), da ledigheten allerede var blitt ganske omfattende. Innførselen av råstoffer til verkstedindustrien er også gått adskillig ned.

Tekstilindustrien har stort sett hatt full beskjeftegelse i høst, og det opveier for en stor del produksjonstapet i sommer. En rekke ullvarefabrikker var for øvrig utenfor konflikten. Innførselen av ull er også omtrent som i 1930, mens derimot innførselen av bomull er gått en del tilbake.

Skotoiindustrien har også vært godt beskjefteget i høst etter konfliktentens opphør. Arbeidsledigheten i faget er således mindre enn i de første måneder av året. Konflikten omfattet omtrent halvparten av denne industri.

Ølbyggeriene. Efter å ha gått tilbake gjennem en lang årrekke kunde

man i 1930 konstatere en økning i ølproduksjonen, men i 1931 er der igjen en stor nedgang som følge av arbeidskonflikten. Tilsammen blev der i de 10 første måneder fremstillet 342 000 hl. mot 441 000 hl. i samme tidsrum i 1930. Når nedgangen ikke er større, skyldes dette at der har vært forsørt virksomhet ved en rekke mindre bryggerier som stod utenfor konflikten.

Ved tobakksfabrikene har der også vært sterkt virksomhet i høst. Av den grunn og fordi der var stor produksjon i tiden nærmest før konflikten, samt fordi der var forsørt drift ved de fabrikker som ikke var omfattet av konflikten, vil antagelig årets samlede produksjon ikke avvike meget fra produksjonen i 1930.

Chokolade- og dropsfabrikene når derimot ikke produksjonen i 1930 på grunn av arbeidsstansen. Man har bare tall for omsetningen i første halvår, som viser en betydelig nedgang fra 1ste halvår 1930, men virksomheten har vært større i annet halvår.

Margarinfabrikene har antagelig omtrent samme produksjon som i 1930.

Byggevirksomheten var livlig i årets første måneder. Der blev således tatt i bruk i første kvartal 3 359 rum (kjøkken iberegnet) i nye leiligheter i byer med over 5 000 innbyggere samt Aker, mot 2 649 rum i samme tid i 1930, og 1 987 rum i 1929, således som det fremgår av følgende tabell:

	Antall rum (kjøkken-medregnet).							
	1921.	1925.	1926.	1927.	1928.	1929.	1930.	1931.
1. kvartal	2 685	2 464	1 684	1 279	1 522	1 987	2 649	3 359
2. ——	2 732	1 762	1 293	1 165	1 367	2 462	2 128	1 800
3. ——	1 910	1 664	1 336	1 096	1 805	3 555	3 953	2 197
4. —»—	2 786	2 870	2 097	2 089	3 529	3 914	3 703	
Tilsammen	10 113	8 760	6 410	5 629	8 223	11 918	12 433	

I annet kvartal var der nedgang som følge av arbeidskonflikten. Efter konflikten ophør var der igjen øket virksomhet. Arbeidsledighetsprocenten for bygningsarbeidere er således litt lavere i oktober 1931 enn i oktober 1930.

Skibsfarten.

Den norske handelsflåte har i 1931 hatt en fortsatt sterk vekst. Efter en foreløpig oppgave fra Sjøfartskontoret utgjorde den samlede registrerte handelsflåte pr. 1 januar 1932 4 220 960 bruttotonn mot 3 883 350 bruttotonn pr. 1 januar 1931. I løpet av året 1931 har altså flåten hatt en tilvekst på 337 610 bruttotonn eller 8,7 pct. I foregående år hadde flåten en rekordøkning på 491 600 bruttotonn eller 14,5 pct.

Tilveksten i flåten i 1931 fordeler sig med 280 660 bruttotonn på motorskib og 58 800 bruttotonn på dampskib, mens seilskibstonnasjen er gått tilbake med 1 850 bruttotonn. Tilveksten består hovedsakelig av tank-motorskib, i alt ca. 250 000 bruttotonn.

Året 1931 har for skibsfarten vært et særlig ugunstig år. Fraktene på verdensmarkedet har vært usedvanlig lave, og som følge derav har en betydelig del av flåten ligget uvirksom hele året igjennem. Skibsopleggene tok fatt for alvor omkring års-skiftet 1930—1931. Således var der oppagt:

pr. 1 desbr. 1930: 350 820 bruttotonn.
» 1 januar 1931: 572 400 —

pr. 1 mars 1931:	775 070	bruttotonn.
» 1 juni 1931:	870 625	—
» 1 juli 1931:	815 780	—
» 1 august 1931:	801 950	—
» 1 septbr. 1931:	875 200	—
» 1 oktbr. 1931:	936 900	—
» 1 novbr. 1931:	852 250	—
» 1 desbr. 1931:	864 290	—

Gjennomsnittet av månedstallene for den oplagte tonnasje var i 1930 212 000 bruttotonn, i 1931 derimot 801 000 bruttotonn. Vel 20 pct. av hele handelsflåtens tonnasje har i 1931 ligget uvirksom.

Den økonomiske krise i forbindelse med skjerpet beskyttelsespolitikk har forringet det internasjonale varebytte sterkt (se oppgaven på side 10). Der er en nedgang i handelsomsetningens verdi på 40 pct. fra 1929 til 1931. Sikkert over halvparten av denne nedgang skyldes prisnedgang, men der blir allikevel tilbake en betydelig nedgang også i de om-satte mengder.

Tonnasjebehovet er derved sunket.

På den annen side er tilgangen på tonnasje øket ganske betydelig. Efter Lloyd's Register var verdenstonnasjen:

pr. 1 juli 1928.....	66 955 000	br.tonn.
» 1 » 1929.....	68 074 000	—
» 1 » 1930.....	69 608 000	—
» 1 » 1931.....	70 131 000	—

Under disse forhold er det klart at fraktene har vært trykket. Følgende indeks gir uttrykk for bevegelsen i frak-tene:

	Gj.snitt 1928.	Gj.snitt 1929.	Gj.snitt 1930.	Gj.snitt jan.—nov. 1931.
Economist (1913 = 100)	99	97	79	79
Chamber of Shipping of U. K. Frakter	25,8	24,9	19,1	19,8
(1920 = 100) Timecharter	22,5	24,7	17,9	14,0

Som man ser viser timecharter-fraktene fortsatt sterkt fall fra 1930 til 1931, mens løsfraktene derimot er gått litt op. Indekstallene fra måned til må-

ned viser at løsfraktene holdt seg forholds-vis stabile i de første måneder av 1931. I januar var Chamber of Shipping's fraktindeks for løsfrakter 20,6 og i mai også

20,6. Utover sommeren gikk den ned til 18,3 i september, men er etter ophevelsen av gullinnløsningen i England etterhvert steget en del. Således viser indekstallet for oktober 21,6 og for november 21,8. Indekstallet for timecharterfrakter var i januar 14,9, men sank i de første vårmånedene til 12,4 i april. Efter en liten stigning i sommermånedene falt indekstallet igjen til 12,7 i september, men steg så til 17,9 i oktober. I november var det 16,4.

Den umiddelbare følge av ophevelsen av gullinnløsningen i England var at forholdene for skibsfarten ble yderligere forverret. Stillingen er dog senere blitt lettere etterhvert som fraktene er gått noget op, og kurser på pund er steget. I de siste måneder har også opleggene vært lit lavere enn pr. 1 oktober, da de kulminerte med 937 000 bruttotonn.

De optjente bruttofrakter i 1931 vil sikkert bli betydelig mindre enn i 1930, da der i alt blev optjent 412 millioner kroner. Det veldige oplegg og de delvis dårligere frakter i 1931 enn i 1930 vil nok — til tross for økningen i flåten — bringe beløpet adskillig ned. Man kan kanskje anslå den samlede bruttofrakt i 1931 til ca. 370 mill. kroner. Herav gikk antagelig omtrent halvparten fra som utgifter i utlandet, mens altså ca. 185 mill. kroner kom landet til gode.

Skibsfartens driftsutgifter er også gått noget ned i året. Utgiftene til kull, olje, proviant etc. er falt, og hyrene er gått noget ned. Således blev i høst hyrene for matroser og fyrbøtere redusert med 4 pct. og hyrene for maskinister med 5 pct.

Slutningsbemerkninger.

Til belysning av forholdene i 1931 har man tegnet op en del kurver på fig. 1 og 2. Som man har påvist i det foregående har de økonomiske forhold i Norge i hele 1931 vært preget av verdenskrisen. Det som imidlertid er særegent for Norge i dette år er først og fremst den lange arbeids-

stans som på mange områder har bidratt til å sette virksomheten tilbake. Men den viktigste økonomiske begivenhet herhjemme er at vi 27 september 1930 forlot gullstandarden. Man har i det foregående prøvet å vise hvordan utviklingen har vært i de måneder vi har hatt fri valuta, men disse måneder er selvfølgelig et altfor kort tidsrum til å kunne si noget om hvilken innflydelse suspensjonen av gullinnløsningen vil komme til å få på de økonomiske forhold herhjemme. Så meget finner man imidlertid å burde understreke at selv om man arbeider med en fri valuta, så vil det være den økonomiske utvikling utenfor landet som i hovedsaken kommer til å bestemme hvordan vårt produksjonsliv vil arte sig i det kommende år. De største farer som på dette hold truer oss for øieblikket er den innsnevring av den internasjonale vareomsetning som foregår. Et land som Norge med sin store utenrikske omsetning og sin store skibsfart vil kunne bli rammet overordentlig hårdt gjennem en yderligere innsnevring av verdenshandelen. Spørsmålet om utviklingen ute i verden og hvilken retning den skal ta beror i første hånd på resultatet av politiske begivenheter, som forhandlingene om reparasjonsbetalingene, som åpnes i slutten av januar, resultatet av nedrustningskonferansen, som åpnes i februar, og andre økonomisk-politiske forhandlinger, som antagelig vil bli åpnet i årets løp, alt sammen forhandlinger hvis første og viktigste oppgave er å gjenreise den mellomfolkelige tillit. Før man ser resultatet på dette område, kan man neppe vente at pengevesenet igjen skal bli bragt inn i faste former, et forhold som er en betingelse for at verdensøkonomien igjen skal begynne å fungere normalt.

Til tross for de overordentlig vanskelige forhold ved årsskiftet, og til tross for at den verdensøkonomiske situasjon er meget mørk, så vil man dog understreke at tilstanden i Norge i og for sig ikke er så slemt som i mange andre land. Et av de forhold som bidrar til å gjøre situasjonen verre herhjemme enn den ellers skulde

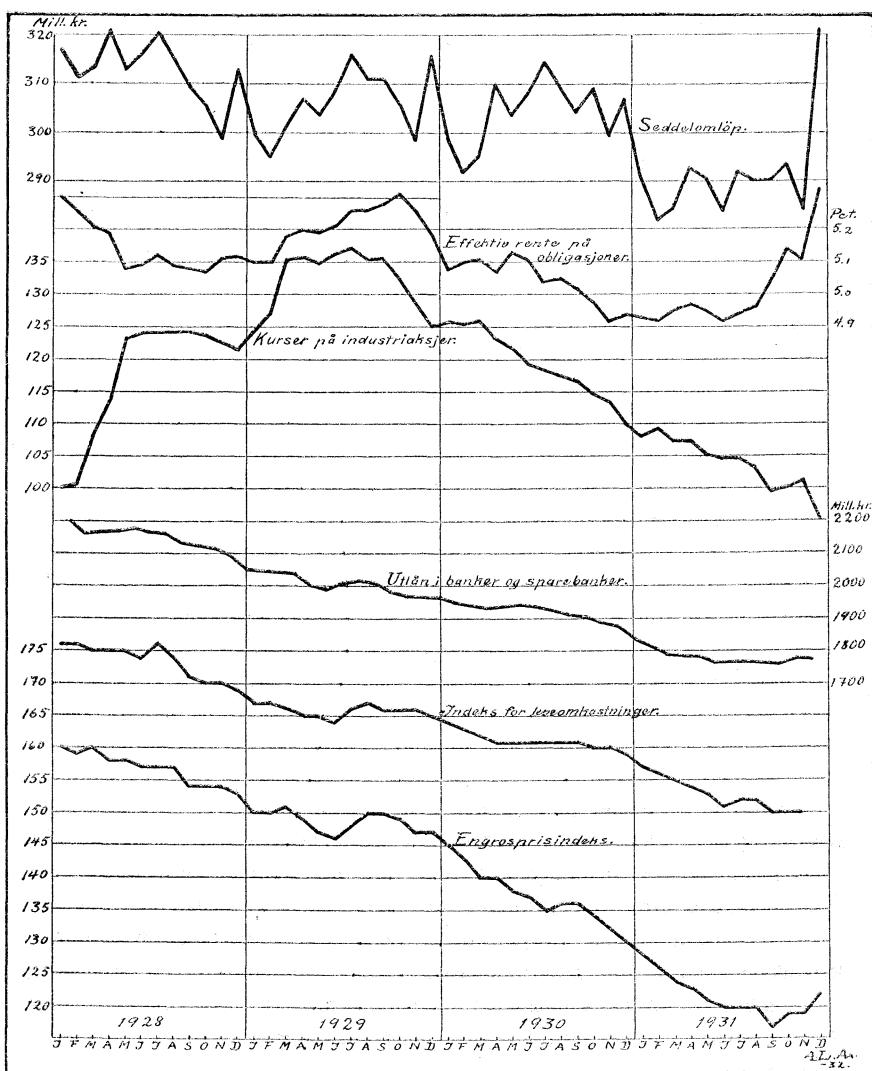

Fig. 1.

Kurvene er tegnet på følgende grunnlag:

Seddelomløpet: Gjennemsnitt av uketallene for hver måned.

Effektiv rente på obligasjoner: Gjennemsnitt for 5 pcts. statsobligasjoner av 1915 I og II og 1922 og hypotekbankobligasjoner av 1915—16—17.

Kurser på industriaktier: Det Statistiske Centralbyrås aktieindeks.

Utlån: Utlån og diskonteringer. Pantelån ikke tatt med.

Indeks for leveomkostninger: Det Statistiske Centralbyrås indeks.

Engrosprisindeks: Det Statistiske Centralbyrås engrosprisindeks.

Fig. 2.

Kurvene er tegnet på følgende grunnlag:

Beskjeftigelse: Den helt optrukne linje angir beskjæftigelsen utregnet på grunnlag av ledighetsprosenten for fagforeningsmedlemmer, den prikkede linje på grunnlag av overskuddet av arbeidssøkende ved arbeidskontorene. Begge kurver er korrigert for sesongsvingninger.

Produksjonsindeks for papirindustrien: Veiet volumindeks for tremasse-, cellulose- og papirindustrien. Gjennemsnitt 1927 = 100.

Godstransport: Månedstall utregnet pr. trafikkdag.

Fraktindeks: Economist 1913 = 100.

vært er våre kommunale finanser, som er påvirket i en ugunstig retning av verdenskrisen og arbeidskonflikten her-hjemme. Det trykk som kommunefinansene øver på virksomheten synes ikke å kunne bli lettet i kommende år, og virksomheten har mindre evne til å bære trykket enn før.

Det samlede statsregnskap for terminen 1930—1931 balanserer etter Byråets opstilling med 375 771 000 kr., som er noget mindre enn for terminen 1929—1930 (se tabell XIX i tabellverket). Det

foreløbige statistiske opgjør viser et underskudd på 11,3 mill. kr. mot et overskudd på 17,3 mill. kr. for terminen 1929—1930. Ifølge det egentlige statsregnskap for 1930—1931 var underskuddet litt mindre, nemlig 9,6 mill. kr., fordi Byrået i sin statistikk tar med en del utgifts- og inntektsposter som holdes utenfor regnskapet.

Statsgjelden er gått litt ned, nemlig fra 1565 mill. kr. pr. 30 juni 1930 til 1527 mill. kr. pr. 30 juni 1931.

Det Statistiske Centralbyrå, Oslo 6 januar 1932.

Gunnar Jahn.

